

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሃይማኖትና ሥርዓት
The Ethiopian Orthodox Tewahido Church Faith and Order

www.ethiopianorthodox.org

ክርስቶስ፡ የኹሉ፡ ጌታ

የዘመናችን፡ መናፍቃን፡ እንደሚያስተምሩት፤ በውኑ፡ ጌታችን፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ አማላጅ ወይም፡ ማላጅ ነውን?

<<ሎቱ፡ ስብሐት>>፡ ምስጋና፡ ይግባውና፤ ጌታችን፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ አምላክ፡ ወልደ፡ አምላክ፡ ስለሆነ፡ ተማላጅ፡ ተለማኝ፡ አዳኝ፡ ይቅር፡ ባይ፡ ነው፡ እንጂ፡ ርሱን፡ እንደ፡ ፍጡር፡ አማላጅ፡ ነው፡ ማለት፡ ታላቅ፡ ክህደት፡ ነው።

ክርስቶስ፡ ተማላጅና፡ አዳኝ፡ አምላክ፡ መሆኑን፡ መጽሐፍ፡ ቅዱስ፡ በየምዕራፉ፡ ያረጋግጣል። ለመረዳትም፡ ያህል፡ ከብዙ፡ በጥቂቱ፡ ቀጥለን፡ እንመልከት፡-

፩ኛ. ነብዩ፡ ኢሳይያስ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ተለማኝ፡ ተማላጅ፡ አምላክ፡ መሆኑን፡ አስረድቶአል። <<ሕፃን፡ ተወልደ፡ ለነ፡ ወልድ፡ ተውገበ ለነ፡ ወቅድመት፡ (ወሥልጣን)፡ ኮነ፡ ዲበ፡ መትከፍቱ። ወይሰመይ፡ ስሙ፡ ዐቢዮ፡ ምክር፡ አበ፡ ዓለም፡ ወመልአከ፡ ሰላም>>፤ -ሕፃን፡ ተወልዶልናል፤ ወንድ፡ ልጅም፡ ተሰጥቶናል፤ መንግስትም፡ በጫንቃው፡ ኾነ፤ ስሙም፡ ዐቢዮ፡ ምክር፡ አበ፡ ዓለም፡ ንጉሠ፡ ሰላም፡ ይባላል>>። ሲል፡ መስክሮአል። (ትንቢተ፡ ኢሳይያስ፡ ግዕዝና፡ አማርኛ፡ ዘማኅበረ፡ ሐዋርያት፡ (ምዕ.፱፡፮)። ብርሃንና፡ ሰላም፡ በታተመው፡ የአማርኛ፡ መጽሐፍ፡ ቅዱስ፡ ደግሞ፡ በበለጠ፡ ግልጽ፡ ኾኖ፡ ይነበባል፡- <<ሕፃን፡ ተወልዶልናልና፤ ወንድ፡ ልጅም፡ ተሰጥቶናልና፤ አለቅነትም፡ በጫንቃው፡ ላይ፡ ይሆናል፤ ስሙም፡ ድንቅ፡ መካር፤ ኅያል፡ አምላክ፤ የዘለዓለም፤ የሰላም፡ አለቃ፡ ተብሎ፡ ይጠራል>> ይለዋል፡ (ኢሳ.፱፡፮)።

፪ኛ. ነብዩ፡ ዳንኤልም፡ ክርስቶስ፡ ለዘለዓለማዊ፡ ንጉስ፡ የማያልፍ፡ ጌታ፡ መኾኑን፡ ሲመሰክር፡ እንዲህ፡ ብሎአል። <<መናብርትም፡ (ዙፋኖችም)፡ ሲዘረጉ፡ አየሁ፤ በዘመናት፡ የሸመገለ፡ (ለዘለዓለም፡ የኖረ)፡ በዙፋኑ፡ ላይ፡ ተቀመጠ፤ ልብሱም፡ እንደ፡ በረዶ፡ ነጭ፤ የራሱም፡ ጠጉር፡ እንደ፡ ጥፋ፡ ጥፋ፡ ነበረ፤ መንኰራኩሮቹም፡ (ሰረገሎቹም)፡ የሚነዱ፡ እሳት፡ (ነበልባለ፡ እሳት)፡ ነበሩ። የእሳት፡ ፈሳሽ፡ (ፈለገ፡ እሳት)፡ ከፊቱ፡ ይፈልቅና፡ ይወጣም፡ ነበረ፤ ሺህ፡ ጊዜ፡ ሺህ፡ (አእላፊ፡ አእላፋት)፡ ያገለግሉት፡ ነበረ፤ እልፍ፡ አእላፋትም፡ በፊቱ፡ ቆመው፡ ነበረ። ፍርድም፡ ኾነ፤ መጻሕፍትም፡ ተገለጡ...>> በማለት፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ፈራጅ፡ አምላክ፤ የማያልፍ፡ ንጉሥ፡ መኾኑን፡ ነብዩ፡ መስክሮአ፡(ዳን.፯፡፱-፲፩)።

፫ኛ. ቅዱስ፡ ዮሐንስም፡ እንደ፡ ነቢዩ፡ ዳንኤል፡ ስለ፡ ክርስቶስ፡ አምላክነት፡ ሲመሰክር፡ እንዲህ፡ ብሎአል። <<የሚናገረኝንም፡ ድምፅ፡ ለማየት፡ ዘወር፡ አልሁ፤ ዘወር፡ ብየም፡ ሰባት፡ የወርቅ፡ መቅረጦች፡ አየሁ፤ በመቀረጦቹም፡ መካከል፡ የሰው፡ ልጅ፡ የሚመስለውን፡ አየሁ፤ ርሱም፡ እስከ፡ እግሩ፡ ድረስ፡ ልበስ፡ የለበስ፤ ደረቱም፡ በወርቅ፡ መታጠቂያ፡ የታጠቀ፡ ነበር። ራሱና፡ የራሱ፡ ጠጉርም፡ እንደ፡ ነጭ፡ የበግ፡ ጠጉርና፡ እንደ፡ በረዶም፡ ነጭ፡ ነበሩ፤ ዓይኖቹም፡ እንደ፡ እሳት፡ ነበልባል፡ ነበሩ፤ እግሮቹም፡ በእቶን፡ የነጠረ፡ የጋለ፡ ናስ፡ ይመስሉ፡ ነበር፤ ድምፁም፡ እንደ፡ ብዙ፡ ውኃዎች፡ ድመፅ፡ ነበር፤ በቀኝ፡ እጁም፡ ሰባት፡ ከዋክብት፡ ነበሩት፤ ከአፋም፡ በኹለት፡ ወገን፡ የተሳለ፡ እጅግ፡ ስለታም፡ ሰይፍ፡ ወጣ፤ ፊቱም፡ በኃይል፡ እንደሚያበራ፡ እንደ፡ ፀሐይ፡ ነበረ>> በማለት፡ ቅዱስ፡ ዮሐንስ፡ መስክሮአል፡ (ራእ.፩፡፲፪-፲፮)።

ጌታችን፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ለአገላጋዩ፡ ለዮሐንስ፡ በማጽናኛ፡ ቃል፡ እንዲህ፡ አለው፡- <<አትፍራ፡ ፊተኛውና፡ መጨረሻው፡ ሕያውም፡ እኔ፡ ነኝ፤ ሞቼ፡ ነበርሁ፤ አሁንም፡ ከዘለዓለም፡ እስከ፡ ዘለዓለም፡ ድረስ፡ ሕያው፡ ነኝ፤ የሞትና፡ የሲኦል፡ መክፈቻ፡ አለኝ>>። (ራእ.፩፡፲፯-፲፱)።

እንዲህ፡ ያለውን፡ ጌታ፡ ነው፡ መናፍቃን፡ አማለጅ፡ የሚሉት?

አዎን፡ ለኃጢአት፡ ደፋሮች፡ ናቸውና፡ ሞትንና፡ ሲክልን፡ ያሸነፈውን፡ እልፍ፡ አእላፋት፡ መላእክት፡ በፊቱ፡ በመቆም፡ የሚያመሰግኑትን፡ ጌታ፡ ጌትነቱን፡ ፈራጅነቱን፡ አምላክነቱን፡ በመካድ፡ አማለጅ፡ ይሉታል። ምስጋና፡ ይገባውና፡ ይቅር፡ ይበላቸው።

፬ኛ. ቅዱስ፡ ዮሐንስ፡ ሲመሰክር፤ <<አብ፡ ልጁን፡ ይወዳል፤ ኸሉንም፡ በእጁ፡ ሰጥቶታል፤ በልጁ፡ የ(በወልድ)፡ የማያምን፡ ግን፡ የእግዚአብሔር፡ ቁጣ፡ (ፍርድ)፡ በርሱ፡ ይኖራል፡ እንጂ፡ ሕይወትን፡ አያይም>>፡ ብሎአል፡ (ዮሐ.፫፡፴፭-፴፮)። ስለዚህ፡ ኸሉ፡ በእጁ፡ የኾነውን፡ ጌታ፡ መሐሪ፡ አዳኝና፡ ተማላጅ፡ መሆኑን፡ ማመን፡ ይገባል፤ እሱንም፡ በማመን፡ ዘለዓለማዊ፡ ሕይወትን፡ መውረስ፡ ተገቢ፡ ነው። ነገር፡ ግን፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ተማላጅ፡ አዳኝ፡ ይቅር፡ ባይ፡ መሆኑን፡ በመካድ፡ እሱን፡ <<አማላጅ፡ ጠበቃ>>፡ ነው፡ ብሎ፡ የሚያምን፡ ኸሉ፡ ይፈረድበታል፡ (ዮሐ.፫፡፲፰)።

፭ኛ. የነበሩባት፡ መርከብ፡ በማዕበል፡ ልትገለብጣቸው፡ በተንገዳገደች፡ ጊዜ፡ ደቀ፡ መዛሙርቱ፡ በሙሉ፡ ወደ፡ ጌታ፡ ቀርበው፡ <<ጌታ፡ ሆይ፡ አድነን፤ ጠፋን>>፡ እያሉ፡ ለመኑት። እሱም፡ ልመናቸውን፡ ሰምቶ፡ ነፋሱንና፡ ማዕበሉን፡ ገሠጸ፤ ታላቅ፡ ጸጥታም፡ ኾነ፡ (ማቴ.፰፡፳፭-፳፮)። ነፋሱንና፡ ማዕበሉን፡ በቃሉ፡ በመገሠጹና፡ በማዘዝ፡ ባሕሩንም፡ ጸጥ፡ አድርጎ፡ ደቀ፡ መዛሙርቱን፡ ያዳነ፡ ኃያል፡ ጌታን፡ በኃጢአት፡ የሰከሩ፡ ሰዎች፡ በሰማይ፡ ኾኖ፡ ያማልዳል፡ ይሉታል፤ ሎቱ፡ ስብሐት።

፮ኛ. በሌላ፡ ጊዜ፡ ደግሞ፡ አንድ፡ ሰው፡ ወደ፡ ርሱ፡ ቀረበና፡ ተንበርክኮ፡ <<ጌታ፡ ሆይ፡ ልጄን፡ ማርልኝ፤ በጨረቃ፡ እየተነሳበት፡ ክፉኛ፡ ይሠቃያልን፤ ብዙ፡ ጊዜም፡ በእሳት፡ ላይ፤ ብዙ፡ ጊዜም፡ በውኃ፡ ላይ፡ ይወድቃል፤ ወደ፡ ደቀ፡ መዛሙርትህም፡ አመጣሁት፤ ሊፈውሱት፡ አልቻሉም>>፡ አለው። ኢየሱስም፡ መልሶ፡ <<የማታምን፡ ጠማማ፡ ትውልድ፡ ሆይ፤ እስከ፡ መቼ፡ ከእኛንተ፡ ጋር፡ እኖራለሁ? እስከ፡ መቼ፡ እታገላችኋለሁ? ወደዚህ፡ ወደ፡ እኔ፡ አምጡት>>፡ አለ። ኢየሱስም፡ ጋኔኑን፡ ገሠጸው፡ ጋኔኑም፡ ከበሽተኛው፡ ወጣ፡ ብላቴናውም፡ ከዚያች፡ ሰዓት፡ ጀምሮ፡ ተፈወሰ፡ (ማቴ.፲፯፡፲፱-፲፱)።

፯ኛ. በቅጥርናሆም፡ ከተማ፡ ጉታችን፡ በምኩራብ፡ ሲያስተምራቸው፡ ሳለ፡ አንድ፡ ርኩስ፡ መንፈስ፡ ያደረበት፡ ሰው፡ በዚያ፡ ነበር፤ በታላቅ፡ ድምጽም፡ ጮኸ፡ <<ተው፡ የናዝሬቱ፡ ኢየሱስ፡ ሆይ፤ ካንተ፡ ጋር፡ ምን፡ አለን? ልታጠፉን፡ አለ። ኢየሱስም፡ <<ዝም፡ በል፤ ከእርሱም፡ ውጣ>>፡ ብሎ፡ ገሠጸው። ጋኔኑም፡ ያዛቸው፤ እርስ፡ በርሳቸውም፡ <<ይህ፡ ቃል፡ ምንድን፡ ነው? በሥልጣንና፡ በኃይል፡ ርኩሳን፡ መናፍስትን፡ ያዝገባል፤ እነሱም፡ ይወጣሉ>>፡ ብለው፡ ተነጋገሩ፡ (ሉቃ.፱፡፴፭-፴፮)።

ከዚህ፡ በላይ፡ እንደተመለከትነው፤ ጌታችን፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ሞትን፡ አሸንፎ፡ ሙታንን፡ የሚያነሣ፤ በአጋንንት፡ ከተያዙት፡ ሕሙማን፡ አጋንንትን፡ በቃል፡ እያዘዘና፡ እየገሠጸ፡ የሚፈውስ፡ ጌታ፡ መሆኑን፡ ወንጌላውያኑ፡ እያረጋገጡና፡ እያስረዱና፤ ገልጸው፡ እያስተማሩን፤ እንዴት፡ አማለጅ፡ ይባላል? ርሱ፡ አማለጅ፡ ከተባለ፡ ተማላጅ፡ ማን፡ ሊሆን፡ ነው? ሕሙማንን፡ (በሽተኞችን)፡ ሲፈውስ፡ አጋንንትን፡ ከበሽተኞች፡ ሲያወጣ፡ ማንን፡ ለምኖ፡ ያውቃል? <<እነዚህ፡ በሽተኞች፡ ፈውሳቸው፤ ይህችን፡ የሞተች፡ ልጅ፡ አድንልኝ>>፡ ብሎ፡ የለመነበት፡ ጊዜ፡ ነበርን?

ለርሱ፡ ምስጋና፡ ይገባውና፡ አንድም፡ ጊዜ፡ አላደረገውም፤ ወንጌላውያኑም፡ አልነገሩንም፤ የቀሩት፡ ሐዋርያትም፡ አላስተማሩንም። ምክንያቱም፡ ራሱ፡ አዳኝና፡ ይቅር፡ ባይ፡ አምላክ፡ ነውና፤ መሐሪም፡ ነውና።

፰ኛ. ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ አምላክ፡ ነው። ስለዚህ፡ ተማላጅና፡ አዳኝ፡ ነው፡ እንጂ፡ አማላጅ፡ አይደለም። ሐዋርያትም፡ እንዲህ፡ ብለው፡ አስተምረዋል። ሐዋሪያው፡ ቅዱስ፡ ጳውሎስ፡ ሲመሰክር፡ <<ወእሙንት፡ አበዊነ፡ ወእምላእሌሆሙ፡ ተወልደ፡ ክርስቶስ፡ በሥጋ፡ ሰብእ።

ዘውእቱ፡ አምላክ፡ ቡሩክ>>፤ <<እነርሱ፡ አባቶቻችን፡ ናቸውና፡ ከእነርሱም፡ ክርስቶስ፡ በሥጋ፡ ተወለደ፡ (መጣ)፤ እርሱም፡ ከክሊ፡ በላይ፡ የኾነ፡ ቡሩክ፡ አምላክ፡ ነው>>፡ ብሎአል፡ (ሮሜ.፱፡፭)። ከዚህም፡ አክሎ፡ ሲያስተምር፡ እንዲህ፡ ብሎአል፡ <<ሰዎችን፡ ኹሉ፡ የሚያድን፡ የእግዚአብሔር፡ ጸጋ፡ ተገልጦአል፤ ይህም፡ ጸጋ፡ ኃጢያትንና፡ ዓለማዊን፡ ምኞት፡ ክደን፡ የተባረከውን፡ ተስፋችንን፡ ርሱም፡ የታላቁን፡ የአምላክችንንና፡ የመድኃኒታችንን፡ የኢየሱስ፡ ክርስቶስን፡ ክብር፡ መገለጥ፡ እየተጠበቅን፡ (እየጠበቅን)፡ ራሳችንን፡ በመግዛትና፡ በጽድቅ፡ እግዚአብሔርን፡ በመምሰል፡ በአሁኑ፡ ዘመን፡ እንድንኖር፡ ያስተምረናል>>፡ (ቲቶ. ፪፡፲፩-፲፬)።

ራሱ፡ ጌታችን፡ መድኃኒታችን፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስንም፡ ሲያስተምር፡ <<በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ላይ፡ የሰድብ፡ ቃል፡ የሚናገር፡ ኹሉ፡ በዚህ፡ ዓለምም፡ ቢኾን፡ ወይም፡ በሚመጣው፡ ዓለም፡ ኃጢአቱ፡ አይሰረይለትም>> ብሎአል፡ (ማቴ. ፲፪፡፴፩-፴፪)። ስለዚህ፡ የኢየሱስ፡ ክርስቶስን፡ አምላክነትን፡ አዳኝነቱን፡ ተማላጅነቱንና፡ ይቅር፡ ባይነቱን፡ በመካድ፡ ወደ፡ ሰማይ፡ ካረገ፡ በኋላ፡ በዚያ፡ ኾነ፡ ምንም፡ ይጸልያል፡ የሚሉት፡ ኹሉ፡ ምን፡ ጊዜም፡ ኃጢአታቸው፡ አይሰረይላቸውም።

፱ኛ. ሐዋርያው፡ ቅዱስ፡ ጳውሎስ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ የማይሻር፡ ንጉሥና፡ የማይለወጥ፡ የዘለዓለም፡ አምላክ፡ መኾኑን፡ እየመሰከረ፡ ምስጋና፡ ያቀርብለታል፡ እንዲህ፡ እያለ፡ <<ወውእቱ፡ ንጉሥ፡ ዘለዓለም፡ ዘኢይመውት፡ ወዘኢያስተርኢ፡ አምላክ፡ ሎቱ፡ ክብር፡ ወስብሐት፡ ለዓለመ፡ ዓለም>>፡ እያለ፡ አመስግኖአል። ማለት፡ <<ብቻውን፡ አምላክ፡ ለሚኾን፡ ለማይጠፋው፡ ለማይለወጠው፡ ለማይታየው፡ ለዘመናት፡ ንጉሥ፡ ምስጋናና፡ ክብር፡ እስከ፡ ዘለዓለም፡ ድረስ፡ ይኹን>>፡ እያለ፡ ያመስግነው፡ ጌታ፡ ፊራጅ፡ መሐሪ፡ ተለማኝና፡ ይቅር፡ ባይ፡ አምላክ፡ መኾኑን፡ በመረዳት፡ ነው።

የአንድ፡ አገር፡ ንጉሥ፡ በግዛቱ፡ (በአገሩ)፡ ፊራጅ፡ አዛዥ፡ መሐሪና፡ ቀጪ፡ እየኾነ፡ ሕዝቡን፡ ይመራል፡ እንጂ፡ አማላጅ፡ እንደማይኾን፡ ኹሉ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስም፡ ሕልፈትና፡ ፍጻሜ፡ በሌለው፡ በመንግስቱ፡ ይፈርዳል፡ ይምራል፡ ይቀጣል፡ እንጂ፡ የማልዳል፡ ተብሎ፡ ሊነገርለት፡ ከቶ፡ አይገባም።

፲ኛ. በእርግጥ፡ አምላክ፡ ወልደ፡ አምላክ፡ የኾነው፡ ክርስቶስ፡ ሥጋ፡ በመልበሱና፡ ከኃጢአት፡ በቀር፡ ፍጹም፡ ሰው፡ በመኾኑ፡ <<ወልደ፡ እንለ፡ እመሕያው>>፡ ማለት፡ የሰው፡ ልጅ፡ የዳዊት፡ ልጅ፡ ተብሎ፡ ተጠርቶአል። በዚህ፡ ምሥጢር፡ ርሱ፡ ራሱ፡ ለአሥራ፡ ኹለቱ፡ ደቀ፡ መዛሙርት፡ ሲነግራቸው፡ <<እነሆ፡ ወደ፡ ኢየሩሳሌም፡ እንደጣለን፡ የሰው፡ ልጅም፡ ለካህናት፡ አለቆችና፡ ለጳጳሮች፡ አልፎ፡ ይሰጣል፡ የሞት፡ ፍርድም፡ ይፈረድበታል፡ ሊዘባብቱበትም፡ ለገርፋትም፡ ሊሰቅሉትም፡ ለአሕዛብ፡ አሳልፈው፡ ይሰጡታል፡ ይሰቅሉታልም፤ በሦስተኛውም፡ ቀን፡ ይነሣል>>፡ አላቸው፡ (ማቴ.፳፥፲፯-፲፱)።

በዚህ፡ መሠረት፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ለእኛ፡ አርአያ፡ ለመኾን፡ በመከራ፡ ጊዜና፡ በፈተና፡ ጊዜ፡ መጸለይ፡ እንደሚገባን፡ ለማስተማር፡ በለበሰው፡ ሥጋ፡ ማለት፡ በሰውነቱ፡ በጌቱ፡ ሰማኒ፡ ጸልዮአል፡ (ማቴ.፳፯፡፴፯-፴፰)። እንደዚህም፡ የሰውነት፡ ወዘ፡ ወደ፡ ምድር፡ እስኪንጠባጠብ፡ ድረስ፡ በምድር፡ እየሰገደ፡ መጸለዩ፡ የታመነ፡ ነው፡ (ሉቃ.፳፪፡፴፱-፵፮)።

በተጨማሪም፡ ጉታችን፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ለእኛ፡ ምሳሌውን፡ ለመስጠትና፡ አማናዊ፡ ትስብእትን፡ (ሰውነትን)፡ እንደ፡ ተዋሐደ፡ ለማስረዳት፡ <<አሁንስ፡ ነፍሴ፡ ታውካለች፡ ምን፡ እላለሁ፡ አባት፡ ሆይ፡ ከዚች፡ ሰዓት፡ አድነኝ>>፡ ብሎ፡ ጸለየ፡ (ዮሐ.፲፪፡፳፯)።

ይህንን፡ በጌቱሰማኒ፡ የጸለየው፡ ጸሎት፡ (ሉቃ.፳፪፡፵፫-፵፭)፡ በማሰብ፡ ሐዋርያው፡ ቅዱስ፡ ጳውሎስ፡ ለዕብራውያን፡ ክርስቲያኖች፡ በጻፈው፡ መልእክቱ፡ <<ርሱም፡ (ክርስቶስ)፡ በሥጋው፡ ወራት፡ (በሰውነቱ፡ ወራት)፡ ከሞት፡ ሊያድነው፡ ወደሚችል፡ ክብርቱ፡ ጩኸትና፡ እንባ፡ ጋር፡ ጸሎትንና፡ ምልጃን፡ አቀረበ>>፡ ብሎ፡ ጻፈላቸው፡ (ዕብ.፭፡፯)። ይኸውም፡ እግዚአብሔርንና፡ ሰውን፡ ለማስታረቅ፡ ራሱ፡ እግዚአብሔር፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በሰውነቱ፡ (በለበሰው፡ ሥጋ)፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ኾኖ፡ መገለጡንና፡ የማስታረቅ፡ አገልግሎት፡ መፈጸሙን፡ ያመለክታል።

፲፩ኛ. ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ሊቀ፡ ካህናት። በዘመነ፡ ኦሪት፡ በኦሪቱ፡ ሕግ፡ መሠረት፡ በየጊዜው፡ የተሾሙት፡ ካህናት፡ (ሉቃ.፳፯፡ ካህናት)፡ ሕጉ፡ በሚያዘው፡ መሠረት፡ ስለ፡ ሕዝቡ፡

ኃጢአትና፡ በደል፡ መሥዋዕት፡ ያደርጉ፡ ነበር፤ መሥዋዕቱንም፡ በማቅረብና፡ በማሳረግ፡ የተወደቀንም፡ እንስሳት፡ ደም፡ በመርጨት፡ የተሾመው፡ ካህን፡ ኃጢአትን፡ ያስተሰርይ፡ ነበር፡ (ዘሌዋ.፬፡፴፭፣ ፭፡፮፣ ፮፡፭-፮)።

እንደዚሁም፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ የሰውን፡ ልጆች፡ ከበደልና፡ ከኃጢአት፡ ያነጻ፡ ዘንድ፡ (ይቅር፡ ይል፡ ዘንድ)፡ ካህን፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ኾነ። (ወክርስቶስኒ፡ ከዊኖ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ለእንተ፡ ትመጽእ፡ ሠናይት፡ በውስተ፡ እንተ፡ ተዐቢ፡ ወትሔይስ፡ ደብተራ፡ እንተ፡ ኢገብራ፡ እደ፡ ሰብእ፡ ወኢኮነት፡ በውስተዝ፡ ዓለም>> ፡ በማለት፡ ሐዋርያው፡ አስተምሮአል። <<ክርስቶስ፡ ይመጣ፡ ዘንድ፡ ላለው፡ መልካም፡ ነገር፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ኾኖ፡ በምትበልጠውና፡ በምትሻለው፡ በሰው፡ እጅም፡ ባልተሠራች፡ በዚህ፡ ዓለም፡ ባልኾነች፡ ድንኳን፡ ዘላለማዊ፡ ቤዛ፡ ኾኖ፡ ገባ...>>፡ በማለት፡ ሐዋርያው፡ ቅዱስ፡ ጳውሎስ፡ ጽፎአል፡ (ዕብ.፱፡፲፩-፲፬)።

በሌላው፡ ቦታም፡ ሐዋርያው፡ ሲያስረዳ፡ <<ወብነ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ዘተለዐለ፡ እምሰማያት፡ ወበእንተዝ፡ ናጽንዕ፡ እንከ፡ አሚነ፡ ቦቱ>>፡ <<ከሰማያት፡ ክፍ፡ ክፍ፡ ያለ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ አለን፡ ስለዚህም፡ በርሱ፡ ማመንን፡ እናጽና>>፡ ብሎአል፡ (ዕብ.፱፡፲፬)። እንደገናም፡ ይኸ፡ ቅዱስ፡ ሐዋርያ፡ ስለዚህ፡ ሲያስተምር፡ <<ከከመዝኬ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ይደልወነ፡ ጻድቅ፡ ወየዋህ፡ ንጸሕ፡ ወርሐቅ፡ እምኩሉ፡ ኃጢአት፡ ወልዑል፡ እምሰማያት>>፡ ብሎአል። ማለትም፡ <<ቅዱስና፡ ተንኮል፡ የሌለበት፡ ከኃጢአትም፡ ፈጽሞ፡ የተለየ፡ (ንጸሕ፡ የኾነ)፡ ከሰማያት፡ ክፍ፡ ክፍ፡ ያለ፡ እንደዚህ፡ ያለ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ይገባናል...>>፡ በማለት፡ አስተምሮአል፡ (ዕብ.፯፡፳፮)።

ስለዚህ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ክርስቶስ፡ በሥጋዊው፡ ወራት፡ (በሰውነቱ፡ ወራት)፡ በነሣው፡ ማለት፡ በተዋሐደው፡ ሥጋ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ኾኖ፡ በመገለጡ፡ <<አሐዱ፡ ኅሩይ፡ ማዕከለ፡ እግዚአብሔር፡ ወሰብ>>፡ <<በእግዚአብሔርና፡ በሰው፡ መካከል፡ የተመረጠ፡ ኾነ...>>፡ ተባለ፡ (፩ጢሞ.፪፡፭)። <<ወበእንተዝ፡ ለሐዲስ፡ ሥርዐት፡ ኢየሱስ፡ ኅሩይ፡ ኮነ>>፡ <<ስለዚህ፡ ለአዲሲቱ፡ ሥርዐት፡ (ሐዲስ፡ ኪዳን)፡ ኢየሱስ፡ የተመረጠ፡ ኾነ...>>፡ ተብሎ፡ ተነገረለት፡ ተጻፈለት፡ (ዕብ.፱፡፲፭)።

በዚህ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ኾኖ፡ በተገለጠበት፡ አገልግሎት፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ <<ወአንሰ፡ በእንቲአሆሙ፡ እስከል>>፡ <<እኔ፡ ስለ፡ እነሱም፡ እለምናለሁ>>፡ ብሎ፡ ጸለየ፡ (ዮሐ.፲፯፡፱)። በጌቱሴማኒም፡ ተገኝቶ፡ <<አባ፡ ወአቡየ፡ ኩሉ፡ ይትከሀለከ፡ ወአሕልፋ፡ እምኔየ፡ ለዛቲ፡ ጽዋዕ>>፡ <<አባ፡ አባት፡ ኾይ፡ ኾሉ፡ ይቻልሃል፡ ይህችን፡ ጸዋ፡ ከእኔ፡ አሳልፋት...>>፡ ብሎ፡ ጸለየ፡ (ማር.፲፬፡፴፮)። በመልዕልተ፡ መስቀል፡ ተሰቅሎ፡ ሳለም፡ <<አባ፡ ሥሩይ፡ ሎሙ፡ እስመ፡ ዘኢየሱስና፡ ይገብሩ>>፡ <<አባት፡ ኾይ፡ የሚሠሩትን፡ አይውቁምና፡ ይቅር፡ በላቸው>>፡ ብሎ፡ ጸለየ፡ (ሎቃ.፳፫፡፴፬)።

ይህንን፡ የክርስቶስን፡ የሊቀ፡ ካህናትነት፡ አገልግሎት፡ ማለት፡ የአስታራቂነት፡ አገልግሎት፡ ለመግለጽ፡ ሐዋርያው፡ ቅዱስ፡ ዮሐንስ፡ በመገመደያይቱ፡ መልእክቱ፡ በምዕራፍ፡ ኹለት፡ ላይ፡ ያለውን፡ ቃል፡ ጽፍአል። መናፍቃን፡ ግን፡ ሚሥጢሩን፡ ባለመገንዘብ፡ ይሰናከሉበታል፡ (ሎቃ.፪፡፴፬)። ስለተሰናከሉም፡ ኢየሱስን፡ አማላጅ፡ ይሉታል፡ ጌታችን፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በጌቱሴማኒና፡ በመስቀል፡ ላይ፡ ሳለ፡ የፈጸመውን፡ የጸሎት፡ አገልግሎት፡ ማለት፡ የአስታራቂነት፡ አገልግሎት፡ ለምእመናን፡ ለማዘከር፡ ጽፎአል፡ (ሮሜ.፰፡፴፬፣ ዕብ.፭፡፯፣ ፱፡፲፭)።

ጌታችን፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ከትንሣኤው፡ በፊት፡ በሰውነቱ፡ (በሥጋው)፡ የማስታረቅ፡ ማለት፡ የሊቀ፡ ካህናትነቱን፡ አገልግሎት፡ ማድረሱን፡ (መፈጸሙን)፡ ለመግለጽ፡ ቅዱሳን፡ ሐዋርያት፡ አመክንዮ፡ በተባለው፡ የቀኖና፡ ጸሎት፡ እንዲህ፡ ብለዋል፡ <<ወዐረቀ፡ ትዝምደ፡ ሰብእ፡ ምስለ፡ እግዚአብሔር፡ ሊቀ፡ ካህናቱ፡ ሰብእ>>፡ (የአብ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ የሚሆን፡ ርሱ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ የሰውን፡ ዘር፡ ከእግዚአብሔር፡ ጋር፡ አስታረቀ>>፡ ብለው፡ አስተምረዋል፡ (አመክንዮ፡ ዘሐዋርያት፡ ቍጥር፡ ፵፫)።

ስለዚህም፡ በሐዲስ፡ ኪዳን፡ መጻሕፍት፡ በአንዳንድ፡ ምዕራፎች፡ <<ክርስቶስ፡ ሰገደ፡ ጸለየ፡ ለመነ...>>፡ ተብለው፡ የተጻፈው፡ ጌታችን፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በመስቀሉ፡ የደገንነትን፡ ሥራ፡ ከመፈጸሙ፡ በፊት፡ ስለ፡ እኛና፡ ስለ፡ መላው፡ ዓለም፡ ያደረገውን፡ (የፈጸመውን)፡

የሊቀ: ካህናትነትንና: የማስታረቅን: አገልግሎት: ለመግለጽ: ነው፤ ይኸውም: ሐዋርያው: ቅዱስ: ጳውሎስ: እንዳለው: <<ጌታችን: ኢየሱስ: ክርስቶስ: በእግዚአብሔር: ጸጋ: ስለ: ሰው: ኾሎ: ሞትን: ሊቀምስ: በፈቀደ: ጊዜ: (ዕብ.፪:፱): ያቀረቡለትን: ሆምጣጤ: ከቀመሰ: በኋላ: <<ኾሎ: ተፈጸመ>>: ብሎ: በፈቃዱ: ነፍሱን: በሰጠ: ጊዜ: (ዮሐ.፲፱:፴): ሰው: ኾኖ: ወደ: ዓለም: የመጣበትን: የማስታረቅንና: የማዳንን: ሥራ: መፈጸሙን: አመልክቶአል። ከዚያች: የድኅነት: ቀን: ቀደም: ብሎም: ራሱ: ጌታችን: ስለዚህ: ሲናገር: <<አንስ: ሰባሕኩክ: በዲበ: ምድር: ፈጸምኖ: ግብረ: ዘወሀብከኒ: ከመ: እግበር>>: <<እኔ: ላደርገው: (ልሠራው): የሰጠኸኝን: ሥራ: ፈጽሜ: በምድር: አከበርሁህ>>: ብሎአል: (ዮሐ.፲፯:፫-፭)።

፲፪ኛ. ጌታችን: ኢየሱስ: ክርስቶስ: የማስታረቅንና: የማዳን: ሥራውን: ከፈጸመ: በኋላ: ስለ: ደቀ: መዛሙርቱና: ስለ: ዓለምም: ወደ: አብ: እንደማይለምን: (እንደማይጸልይ): አስቀድሞ: ለደቀ: መዛሙርቱ: ነግሮአቸዋል፤ እንዲህ: ሲል: <<ወይእተ: አሚረ: ትሥእሉ: በስምየ: ወኢይብለክሙ: ከመ: አነ: ዘእስእሎ: ለአብ: በእንቲአክሙ: እስመ: ለሊሁ: አብ: ያፈቅረክሙ: ከመ: አንትሙኒ: አፍቀርክሙኒ: ወእምንክሙኒ: ከመ: እምነበ: እግዚአብሔር: ወጸእኩ: ወመጸእኩ: ውስተ: ዓለም>>: <<በዚያን: ቀን: በስሜ: ትለምናላችሁ: እኔም: ስለ: እናንተ: አብን: እንደምለምን: የምላችሁ: አይደለሁም: እናንተ: ስለ: ወደዳችሁኝ: ከእግዚአብሔርም: ዘንድ: እኔ: እንደ: መጣሁ: ስላመናችሁ: አብ: ርሱ: ራሱ: ይወዳችኋልና: ከአብ: ወጥቼ: ወጥቼ: ወደ: ዓለም: መጥቻለሁ...>>: በማለት: እስተምሮአቸዋል: (ዮሐ.፲፯: ፳፮-፳፰)።

እነሆ: ጌታችን: ኢየሱስ: ክርስቶስ: እንዲህ: ገልጾ: ማስተማሩን: እያነበቡ: መናፍቃን: ከትንሣኤና: ከዕርገት: በኋላ: <<ኢየሱስ: ክርስቶስ: ይጸልያል፤ ይለምናል፤ ያስታርቃል: (ያማልዳል)>>: እያሉ: እንዴት: ያስተምራሉ?

መናፍቃን: እንዲህ: ብለው: የሚያስተምሩትና: ሌላውን: የሚያስቱት:-
፩ኛ. ምሥጢረ: መጻሕፍት: ስለማያውቁ:
፪ኛ. የክርስቶስ: አምላክነት: ስለሚንቁ: (ስለሚክዱ):
፫ኛ. በዚሁም: መሠረት: ሐዋርያው: ቅዱስ: ጴጥሮስ: <<ወእለስ: አልቦሙ: ትምህርት: ወእለ: ኢይሌብው: ይመይጥም: ለቃለ: መጻሕፍ: ከመ: ሜጥምን: ለብዙኃት: መጻሕፍት: ለግዕዞሙ: ወያማስኑ>>: ሲል: እንዳስተማራቸው: ማለት: <<ሌሎች: ብዙዎችን: መጻሕፍትን: ለጥፋት: ወደ: ባሕላቸው: እንዳጣመሙአቸው: ያልተማሩና: የማያስተውሉ: ሰዎችም: የመጽሐፍን: ቃል: ወደ: ራሳቸው: ሐሳብ: ይለውጡታል>>: ሲል: እንዳስተማው: የመጽሐፍን: ቃል: ወደ: ራሳቸው: እምነት: ስለሚለውጡት: ነው: (፪ጴጥ.፫: ፲፮)።

፲፫ኛ. እኛ: ግን: ጌታችን: ኢየሱስ: ክርስቶስ: ለደቀ: መዛሙርቱ: ሲነግራቸው: <<አኮኑ: ክርስቶስ: ሀለም: ይትቀተል: ወይባእ: ኀበ: ስብሐቲሁ>>: <<ክርስቶስ: መከራ: ይቀበል: ዘንድ: (ይሞት: ዘንድ): ና: ወደ: ደቀ: ቀደመው: ክብሩ: ይመለስ: ዘንድ: ይገባው: የለምን?>>: ብሎ: እንዳስተማራቸው: (ሉቃ.፳፬: ፳፭-፳፮): ክርስቶስ: ወደ: ዓለም: የመጣበትንና: ሰው: የኾነበትን: የማዳን: ሥራውን: ፈጽሞ: በክብርና: በምስጋና: ወደ: ሰማይ: ካረገ: በኋላ: በእግዚአብሔር: አብ: ቀኝ: በክብርና: በምስጋና: ዙፋን: (መንበር): ተቀምጦ: <<ይማለዳል፤ ይለመናል፤ የቅዱሳንን: ጸሎትና: ምልጃ: ይቀበላል፤ ይፈርዳል>>: ብለን: እናምናለን፤ እንዲህም: እናስተምራለን። ነገር: ግን: ሐዋርያው: ቅዱስ: ጴጥሮስ: እንዳስተማረው: (፪ጴጥ.፫: ፲፮): የቅዱሳት: መጻሕፍትን: ቃል: በመለወጥና: በማጣመም: <<ኢየሱስ: ክርስቶስ: በሰማይ: ኾኖ: በእግዚአብሔር: ዘንድ: ስለ: ሰዎች: ይጸልያል፤ ያማልዳል...: ጠበቃ: ይሆናል>>: የሚሉት: ኹሉ: ልዩ: ወንጌል: መሰበካቸውና: ልዩ: ትምህርት: ማስተማራቸው: ነውና: ቅዱስ: ጳውሎስ: እንዳስተማረው: የተለዩ: የተወገዙ: ናቸው: (ገላ.፩: ፭-፯)።

ክብረ ቅዱሳን ከሚለው አቡነ ገብርኤል በ1990 ካሳተሙት የተወሰደ።